

Precisering av gräns för Idhults naturreservat i Kinda kommun och revidering av syfte, skäl och föreskrifter samt fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 §, 5 §, 6 § och 7 § miljöbalken att Idhults naturreservat ska utgöra det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 1, och att naturreservatets syfte, skäl och föreskrifter revideras. När beslutet vinner laga kraft ersätter det tidigare beslut om Idhults naturreservat från 26 januari 1979 och kompletterande beslut från 2 november 1990.

Reservatet kom till för att bevara odlingslandskapet med dess flora och vegetation och för att underlätta fortsatt jordbruksdrift. Skötselplanen som beslutades 1990 bedöms vara i behov av revidering.

Syfte, skäl, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet riktar sig till allmänheten samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av ett äldre odlingslandskap i Kindas skogsbygd med ett artrikt innehåll av hävdberoende växt- och djurarter. Förekommande livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 ska uppnå eller behållas i ett gynnsamt tillstånd. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att naturreservatet med dess naturliga fodermarker sköts med åkerbruk, röjningar, bete eller slätter så att det vackra och artrika natur- och kulturlandskapet bibehålles. Åtgärder för att gynna arter knutna till blottad mineraljord kan bli aktuella. För att nå syftet för friluftslivet kan anordningar för friluftslivet bli aktuella.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt;
2. spränga, schakta, anordna upplag eller utföra fyllning annat än i mindre omfattning i samband med för jord- och skogsbruket normal verksamhet;
3. anordna upplag av något slag inom klippängsytor och i övrigt annat än för jord- och skogsbrukets behov,
4. skada odlingsrösen exempelvis genom borttagande av sten och block;
5. avverka utan föregående samråd med naturvårdsförvaltaren;
6. uppföra stängsel annat än för betesdrift och kring tomt;
7. utföra gödsling eller använda bekämpningsmedel inom naturbetesmark;
8. ändra den vilda florans eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter.

Dessutom är det inte tillåtet att utan länsstyrelsens tillstånd:

9. uppföra helt ny byggnad eller anläggning;
10. ändra befintlig byggnad för att tillgodose ett väsentligt annat ändamål än tidigare eller i större omfattning ändra exteriören (färg och ytbeklädnad);
11. dra högspänningsledning eller luftledning i övrigt;
12. utföra sådd eller plantering av skog på inägomark eller odlingsmark.

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. undersökningar eller uppföljning av växt- och djurliv samt av mark- och vattenförhållanden och uppföljning av förvaltningsåtgärder;
3. skötsel av området innefattande betesdrift eller slåtter och eventuellt erforderlig vegetationsröjning samt efter behov uppsättande och underhåll av stängsel för betesdrift eller möjliggöra lövföryngring;

4. eventuella riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom småskalig gräsbränning, småskalig markstörning eller skapande av död ved, uppsättning av mulmholkar och veteranisering för att överbrygga generationsglapp hos grova ädellövträd samt eventuell återställning av dikningspåverkad hydrologi om det kan ske utan oönskad skada på annan markanvändning, allt i samförstånd med berörd markägare;
5. åtgärder för att motverka skador som orsakas av invasiva arter på naturvärden som skyddas i naturreservatet;
6. uppförande och underhåll av anläggningar som fordras för att underlätta allmänhetens tillträde och utnyttjande av reservatområdet exempelvis parkeringsplats, sanitära anordningar, stättor eller färister.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det (för allmänheten) inte tillåtet att:

1. tälta eller ställa upp husvagn annat än inom tomt och där med markägarens tillstånd;
2. hacka, gräva eller på annat sätt skada markytan eller fast naturföremål;
3. gräva upp eller skada växter, mossor eller lavar;
4. göra upp eld;
5. parkera annat än på iordningställd besöksparkering;
6. medföra lösgående hund, katt eller annat husdjur;
7. störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller från nära håll fotografera fågelbo, lya, gryt eller motsvarande.

Dessutom är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

8. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet.

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för naturvårdsförvaltaren, eller den som naturvårdsförvaltaren utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård,

skötsel, uppföljning eller dokumentation av växt- och djurliv samt mark- och vattenförhållanden eller åtgärder för friluftslivets behov och som framgår av föreskrifterna under B för att uppnå syftet med naturreservatet. Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för att samla ryggradslösa djur genom hävning eller plockning och i samband med detta enstaka individer för artbestämning.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för skötsel av befintliga anläggningar enligt gällande servitut och avtal samt skötsel av berörda vägområden.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2, som då ersätter tidigare fastställd skötselplan i beslut från den 2 november 1990.

Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen Östergötland och Idhults skötselråd. Rådet representerar områdets markägare och brukare och är en samrådsgrupp om tre personer. En representant ska utses av kommunen, övriga två utses genom val av de enskilda markägarna.

Skäl för beslutet

Grunden för reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av ett äldre odlingslandskap i Kindas skogsbygd med ett artrikt innehåll av hävdberoende växt- och djurarter. Idhult är exempel på ett äldre odlingslandskap i skogsbygd med ett artrikt innehåll av hävdberoende växt- och djurarter med utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodoses även behovet av områden för friluftslivet. Området är ett populärt besöksobjekt.

Skälen för att 2021 fastställa en justerad gräns för Idhults naturreservat är att den inte varit fullständigt markerad i terrängen och att ingen ersättning för skogliga värden har utgått till markägarna. Då flera randområden i kanten av, och utanför, odlingslandskapet har förändrats och idag innehåller större skogsvolym väcktes frågan att utvärdera dessa delar. Tillsammans med berörda markägare har länsstyrelsen avgjort vad som framöver behöver ingå i naturreservatet för att uppnå syfte och bevarandemål enligt Natura 2000.

Länsstyrelsen bedömer att det finns synnerliga skäl att göra dessa ändringar eftersom det tidigare beslutet ersätts av ett annat beslut som innebär ett motsvarande eller starkare områdesskydd. Det sammantagna skyddet enligt reservatets syften och Natura 2000 anses bibehållas och även öka då andelen värdefull betesmark ökar på bekostnad av viss skogsmark. Reservatets syfte är i första hand att bevara ett äldre odlingslandskap. Skötselplanen som beslutades 1990 aktualiseras och omarbetas inom den justerade gränsen.

Reservatet är ett Natura 2000-område med namnet Idhult och sitekod SE0230242. Följande naturtyper och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv är kända i området:

Trädklädd betesmark (9070)	1,0 ha
Kalkgräsmarker (6210):	0,7 ha
Stagg-gräsmark (6230):	0,1 ha
Silikatgräsmark (6270):	13,2 ha
Fuktängar (6410):	1,0 ha
Hällmarkstorräng (8230):	1,7 ha

Länsstyrelsen bedömer att Natura 2000-områdets tillstånd påverkas positivt av föreslagna förändringar då andelen naturtypsklassad betesmark ökar.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att de justerade gränserna för Idhults naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet i enlighet med 7 kap. 8 § miljöbalken inte strider mot gällande kommunal översiktsplan eller detaljplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att de justerade gränserna för Idhults naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att justerad gräns och ny skötselplan för Idhults naturreservat inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet.

Ärendets handläggning

Dokumentation och reservatsbildning

Naturreservatet bildades 1979 efter en diskussion där Kinda kommun planerade för ett större område med fritidsbebyggelse. Frågan om naturskydd för att bevara det äldre odlingslandskapet med lokal förankring väcktes och resulterade i att reservatet bildades. Gränserna drogs upp schematiskt och omfattade på en del kanter mark utan särskilda naturvärden. I och med detta beslut justeras gränserna och ytterligare delar av odlingslandskapet tillförs reservatet. Gränsen kommer att mätas av Skogsstyrelsen och märkas enligt svensk standard.

Ambitionen är att Natura 2000-området Idhult bör få samma avgränsning som det preciserade naturreservatet när länsstyrelsen ges tillfälle att justera detta.

Den mest välkända och besökta delen av naturreservatet är en klippäng med vidsträckt utsikt där orkidén Adam och Eva blommar i maj. Floran i övrigt är väl dokumenterad i tidigare ängs- och betesmarksinventeringar.

Övrigt

Natura 2000

Livsmiljöer och arter som är utpekade enligt Natura 2000 ska uppnå eller bevara ett gynnsamt tillstånd. Detta innebär att verksamheter eller åtgärder som kan orsaka betydande påverkan på områdets livsmiljöer, och/eller störa arter i området, kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § första stycket miljöbalken.

Verksamheter som är direkt förenliga med områdets förvaltning och skötsel kräver ej tillstånd (7 kap. 28 a §, andra stycket miljöbalken). Åtgärder enligt fastställd skötselplan kan dock kräva tillstånd. Om verksamheten eller åtgärden kräver en tillståndsprövning ska en specifik miljöbedömning göras. Detta innebär att tillståndsprövningen ska föregås av ett avgränsningssamråd, samt att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bifogas ansökan om tillstånd (6 kap. 28 § miljöbalken). MKB:n ska belysa hur områdets utpekade livsmiljöer och arter påverkas.

Strandskydd

Delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken (Hemgölen).

Remissyttranden

Förslaget remitterades till berörda mark- och sakägare under perioden 2021-04-15 till 2021-06-20. Svar har inkommit från SGU och Skogsstyrelsen. SGU avstår från att yttra sig och Skogsstyrelsen noterar: "Skogsstyrelsen ställer sig positivt till presenterat underlag och har ingen ytterligare information att tillföra som har bäring på detta". Länsstyrelsen har under hösten 2020 presenterat förslaget för Idhults skötselråd på plats och diskuterat dess innehåll.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Remissyttranden ger inte anledning till justeringar. Länsstyrelsen noterar att punkten C8, som innebär ett tillägg jämfört med tidigare reservatsbeslut, inte givit upphov till särskilda synpunkter. C8 reglerar att det ej är tillåtet att utan länsstyrelsens tillstånd "anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet", en punkt som numera brukar finnas med vid nybildande av reservat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft utom föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, avdelning C, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med naturvårdshandläggare Jens Johannesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Marina Verbova, samhällsplanerare Sara Lilljebjörn, länsjurist Fredrik Hansson, handläggare Matilda Hansen och antikvarie Malin Svarvar medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Sändlista

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Beslutskarta (bilaga 1)

Beslutskarta Idhults naturreservat 2021. Tidigare gräns syns som en grön linje och ny gräns i svart linje med raster. Arealen minskar från 66,1 hektar till 62,8 hektar men arealen naturtypsklassad hagmark ökar och minskningen utgörs av produktiv skogsmark. I tidigare beslut (1979) anges arealen till 75,5 hektar vilket bedöms bero på att arealen då mättes utifrån en papperskarta som senare digitaliserats. © Bakgrundskarta Lantmäteriet.

